FREUD OVER DWANGNEUROSE

Lieven Jonckheere
januari 2016

FLIESS

morfologie neurosen 1894
ogv lotgevallen Affekt = seksuele Erregung

- Abwehrneurosen
  - dwangneurose/dwangvoorstellingen
    - unverträgliche voorstelling wordt niet tot associatie toegelaten
    - behoud affect – maar met verschuiving naar andere voorstelling

    = Affektverschiebung en substitutie Inhalt
  - conversiehysterie
    Affektverwandlung
  - paranoia
- seksuele neurosen = Aktualneurosen
  - neurasthenie
  - angstneurose
    Affektvertauschung
- rest??
  - melancholie/manie
    Affektvertauschung
  - hallucinatoire Verworrenheit

angstneurose uit seksuele gronden (transformatie libido)
en dus geen hysterische angst vanuit psychische conflict
vanuit 3 'oorzaken'

- door timing abstinent (nog maagd)
- noodgedwongen abstinent
- opzettelijk abstinent – omdat seksuele een *Greuel* is
  verwerken angst in fobieën / dwanghandelingen / folie de doute

preseksuele (voor puberteit) Sexualerlebnis
seksuele Lust mit der etwa begeleitende Unlust

- Paranoia
  - *Kränkung*
- Hysterie
  - primair Sexualerlebnis = Missbrauch
  - (teveel onlust) Abneigung & Schreck = Sexualschreck …
  - … leidt tot *Konflikt*
- dwangneurose

- dwangneurose
  - passives Erlebnis
    - zeer vroeg
    - Unlust – maar niet zoveel dat daarna geen lust meer mogelijk is

    (↔ hysterie: latere passieve *Erlebnis* → zoveel onlust dat daarna geen lust meer mogelijk is in de actieve herhaling)
  - actieve Erlebnis
    - masturbatie??
    - tussen 4 en 8j – dus al *Wortübersetzung* voor die scènes
    - (teveel) Lust (geen Schmerz- oder Ekelbeimengung)
      (hier kan ook nog passieve Erlebnis met veel onlust → hysterie bovenop dwangneurose)
    - actieve herhaling
      cf. 2 tijden dwangneurose (geen actieve herhaling in hysterie)
  - actieve belevenis bewust herinnerd
    - Lust (uit actieve) + Unlustentbindung (uit passieve, uit onbevredigde libido)
    - met *Vorwurf*
  - verdringing herinnering + Vorwurf
    via primair symptoom (Gegensymptom/Gegenvorstellung) = Gewissenhaftigkeit
  - terugkeer van het verdrongene

- terugkeer van het verdrongene
  = compromissymptomen
  - dwangvoorstellingen
    Affekt Vorwurf gekoppeld aan andere Vorstellung (Substitutie via analogie, tijdelijke verschuiving) = dwangvoorstelling
    Dwangvoorstelling = juist affect + verkeerde voorstelling
    - eerste imaginaire benadering
      hoe reageert het Ik op terugkeer verdrongene
      - vindt die vreemd en versagt die das Glauben (via Gewissenhaftigkeit)
        - secundaire afweersymptomen: Grübelzwang, Aufbewahrungszwang, Dipsomanie, Zeremonienzwang
        - eindigt in algemene twijfelzucht (of zonderlingenbestaan)
      - kan daardoor overweldigd worden (tijdelijke melancholie)
    - aanzetten symbolische benadering
      - wat is het verdrongene dat terugkeert
        implicatie Oedipus 170, 180
        - pervers/feindselige Impulsen
        - niet zozeer tov vader als tov älteren Geschwister
      - hoe verkeert het verdrongene terug
        implicatie Wortvorstellung (Wort-Erinnerung) 205 ev
        - meerduidige/tweeduidige/onbestemde woorden waarin dwangvoorstelling geformuleerd wordt
          - TD 303: unsinnige Wortbildungen of Wortverbildungen
            TD 336: Wortfügung of Wortwitz als gepredestineerde Mehredeutigkeit / Wortbrücken
          - vnl in fobie en dwangvoorstellingen (niet in hysterie??)
        - voorbeelden ivm dwangneurotische twijfel
          - meisje wil met naaischool stoppen, maar kan niet besluiten
            - Du bist noch nicht fertig, Du muss noch mehr machen
            - vanuit herinnering aan zindelijkheidstraining
            - cf. Lacan Schreber 582
          - jongeman wil trouwen, maar kan niet besluiten
            - 1ste angstaanval op 10 toen hij Marienkäfer wou vangen
            - herinnert zich conversatie tussen oma en zus van mama over mama die niet wist wat ze moest trouwen – Que faire begrepen als Käfer (verder uitwerken)
        - Lacanianen
          cf Leclaire poordjeli, cf. Monribot mercurochrome
  - dwangaffecten
    niet door nieuwe voorstelling gebonden Vorwurf (inhoudsloos Schuldbewusstsein) transformeert tot andere affecten– volgens logische keten – nl dwangmatige Furcht&Scham (dat andere het zullen te weten komen) in Beachtungswahn
  - dwanghandelingen
    ipv masturbatiebewegingen 196

TRAUMDEUTUNG

<u>ontstaan droombeelden als paradigma voor begrip van</u>
- fobie
- waan
- dwangideeën

<u>moraliteit ontstaan</u>
soort laag die over de morallose kindertijd gelegd wordt
- degeneratie
  - afwezigheid van die laag
- hysterie
  - die laag wordt doorbroken en onderlaag komt weer bloot
    cf. stout kind
- dwangneurose
  - Übermoralität doordat er nog een laag moraal bovenop gelegd wordt om die doorbraak (van het stout kind, hysterie) te counteren

<u>case dwangneurose</u> 264, 441
- zeer vroeg: Mordimpulse tove etwas überstrenge Vater
- 7j: spreekt moordwensen uit tov vader – tot zijn Erstaunen
- 31j: vader (ouders?) sterft
  moreel hoogstaande man ontwikkelt dwangneurose
  - op straat:
    - ik breng alle mensen om – moet dus constant in het oog houden waar ze naartoe verdwijnen
      op basis van
      - doodswensen tov vader
      - doodswensen tov gelijken “alle mensen zijn broeders” leidt tot Kainsphantasie
    - als er plots iemand uit zijn gezichtsveld verdwijnt zonder dat hij dat gezien heeft, begint hij te denken dat hij hem/haar vermoord heeft
  - in kamer
    - moet binnenblijven – om daar zijn alibi voor te bereiden ingeval hij aangeklaagd zou worden
    - maar in kamer leest hij over moorden – en bedenkt plots dat hij zijn kamer in bewusteloze toestand kan verlaten hebben
    - moet zichzelf opsluiten en sleutel aan hospita geven

Rattenman 301
uitspraken in dromen
- niet gehoord of zelf gezegd
- wel unentstellte Wortlaute van zijn dwanggedachten (overdag enkel entstellt, en dus onzinnig/onbegrijpelijk

droom dwangneuroticus 325

- droom
  vader kwaad omdat ik te laat thuis kom
- interpretatie = verschillende omkeringen (omkeringen ongedaan maken!!)
  - gij zijt kwaad dat vader te vroeg thuiskomt (2 omkeringen) …
  - … want seksuele agressie (tov 'andere persoon' = moeder?? Grouscha??) – met dreigement "wacht maar tot vader thuiskomt!"

absurde 429

- in manifeste tekst droom = dwangneurose (symptomen?? voorstellingen??)
- latente gedachten: Kritik, Spott, Hohn

UITVINDING DWANGNEUROSE

- maakt categorie psychoneurosen (afweer!) 1894
  - types
    - hysterie (conversie / akquiriert)
    - fobieën & Zwangsvorstellungen (obsessions)
      nog geen aparte dwangneurose
  - concepten
    - afweer tov unverträgliche Vorstellung
    - vanuit Janet en Breuer
- maakt 2 nieuwe diagnoses: dwangneurose en angstneurose
  - maakt dwangneurose
    - dwang(handelingen??) uit neurasthenie + Zwangsvorstellungen uit fobie = dwangneurose
  - maakt angstneurose
    - haalt angstneurose uit neurasthenie
- maakt categorie van Aktualneurosen in oppositie met uitgebreide psychoneurosen
  - maakt categorie Aktualneurosen
    - resterende neurasthenie
    - zijn angstneurose
  - voegt dwangneurose aan psychoneurosen toe
    - hysterie
    - fobie
    - zijn dwangneurose
    - (paranoia??)

ABWEHRNEUROPSYCHOSEN 1894

- Abwehr tov unverträgliche seksuele Vorstellungen
  = loskoppelen voorstelling van Affekt=Erregungssumme
  → wat gebeurt met Affekt?
  - hysterie
    - mechanisme
      conversie van het van de voorstelling losgekoppelde Affekt
    - gevolgen:
      - wel opvallende symptomen
      - maar affect minder pijnlijk – niet meer herkenbaar
  - veel fobieën & dwangvoorstellingen (obsessions)
    nog geen echte dwangneurose!!
    - mechanisme
      - affect niet geconverteerd – affect wordt gelinkt = falsche of sekundäre Verknüpfung (disloziert/transponiert) aan andere voorstelling (die daarvoor qua affect geschikt is / die bepaalde relaties heeft met de unverträgliche Vorstellung)
        die dan onbegrijpelijk sterk affect meekrijgt
      - dwangvoorstellling = surrogaat voor unverträgliche Vorstellung
      - seksuele voorstellingen keren voortdurend terug – en moeten dus voortdurend weer afgeweerd worden (met nieuwe falsche Verknüpfungen met 'neutrale' voorstellingen?)
    - gevolgen
      - minder opvallende symptomen (veranderingen beperken zich tot het psychische)
      - maar affect onveranderd én onverminderd
    - cases
      - case 1: vrouw
        - masturbatie
          - toevallige wellustige gewaarwording → laat zich door vriendin tot masturbatie verleiden
          - masturbeert jaren lang met volle bewustzijn van Unrecht en Selbstvorwürfen
        - schuldbewusstsein en Zwangsvorwürfen bij alles wat onwettig is in de buitenwereld (moord/fraude)
        - exces masturbatie na bal → zichzelf aanklagen (Überwaltigungspsychose cf. Fliess: Ik overweldigd door ongebonden affect)
        - therapie: spreken + strengster Überwachung (masturbatieverbod)
      - case 2: vrouw
        - zeer seksueel exciteerbaar: erectie (!) met Harndrang
        - concertzaal – fantaseert dat ze vrouw is van een man die daar (alleen?) zit – en voelt weer haar erectie (clitoris?) met Harndrang → schrikt daar nu van, want wou van masturbatie af + huwelijk is ondenkbaar → affect overgedragen op Harndrang → moet zaal verlaten uit schrik om in broek te plassen → sedertdien fobie in broek plassen
      - case 3: vrouw
        - huwelijk 'onbevredigd' (coitus interruptus)
          erotische voorstellingen tov mannen (gevoel alsof zich iets onder haar rok dringt)
          → vertrouwt zichzelf niet meer en beschouwt zichzelf als een verworfene Person
        - dwangimpuls om naar beneden te springen (stürzen) + vrees tov mes dat ze kind daarmee zal steken

- psychosen (halluzinatorische Verworrenheit)
  - verwirft unerträgliche Vorstellung mitsamt Affekt - gedraagt zich zo alsof Vorstellung nicht an das Ich angetreten wäre
  - psychose = terugkeer (Hervorhebung) van die verworpen Vorstellung

OBSESSIONS (VRAIES) ET PHOBIES 1895

uit vergaarbak neurasthenie gehaald
ogv onderscheid Vorstellung (idée) en Affekt (état émotif)

- fobie
  - affect = altijd angst
  - geen psychische mechanisme – maar angstneurose
- obsessions vraies (dwangvoorstellingen – dus nog geen dwangneurose)
  - affect / voorstelling
    - affect
      - kan iets anders dan angst zijn
      - blijft ongewijzigd – toujours justifié
    - voorstelling
      - idée inconciliable uit vie sexuelle
      - 2 vormen van remplacement=substitution
        door die substitutie kan affect niet meer verdwijnen!!
        - dwanggedachten
          - substitutie door andere voorstelling (mésalliance) die gefixeerd is geraakt
          - cases
            - case 1
              - masturbatie niet kunnen stoppen
              - dwanggedachte + zelfverwijt van te stelen, valsmunten, etc
            - case 2
              - masturbatie niet kunnen stoppen – leest dat dit moraal ondermijnt
              - zelfverwijt voor immorele/criminele feiten
            - case 3
              - onbevredigd in huwelijk – erotische voorstelling bij andere mannen
              - dwanggedachten van zich door raam te moeten gooien + kinderen met mes te steken
            - case 4
              - betrapt moeder met andere man – kan zicht vergeten, maar woede blijft hangen dat beeld van De Liefde bezoedeld werd
              - woede+dégoût tov brutale meiden die “mijn idee van De Liefde verpesten”
            - case 5
              - erotische opwelling in opera tov man – met pollution spontanée (die zich vertaalt als envie d’uriner)
              - obsessieve schrik voor incontinentie (vooraf aantal keer moeten plassen)
        - dwanghandeling

- dwanghandeling
  - substitutie door acte of impulsions qui ont servi d'origine comme soulagements ou procédés protecteurs – nu groteske associatie met niet passend affect
  - cases
    - case 1
      - tellen om van verleiding af te geraken
      - teldwang van alles in angst
    - case 2
      - hypochondrische fobie om zot te worden (bij onbevredigde vrouw)
      - bezig zijn met serieuze zaken = speculaties
      - Grübelsucht + hypochondrie
    - case 3
      - dwanggedachten onderbreken vaak denken/doen
      - folie du doute = twijfelen aan herinnering/geheugen
    - case 4
      - betrapt moeder met andere man – kan zicht vergeten, maar woede blijft hangen dat beeld van De Liefde bezoedeld werd
      - folie du doute (hésitation) – massale vertraging = moeten tijdje wachten na verschijning obsessie vooraleer weer iets te kunnen doen
    - case 5
      - verboden liefde (voor zichzelf) – met schrik dat ze zijn naam ergens zal schrijven bij wijze van lapsus
      - folie du doute = crainte des papiers (alle papier moeten opruimen)
    - case 6
      - verloren morele zuiverheid (ontrouw) – cf. Lady McBeth
      - smetvrees (handenwassen – geen klink durven aanraken) = fysieke zuiverheid

ÜBER HYSTERIE 1895
verslag (dus niet Freud zelf!)

isoleert 2 nieuwe pathologieën uit neurasthenie

- Zwangsvorstellungen (hier al Neurose der Zwangsvorstellung oder Zwangsneurose genoemd)
  - neemt Zwangsvorstellungen uit neurasthenie en uit hysterie samen!
  - cases
    - case 1: man
      - omgang met geld → terecht schuldgevoel
        - teveel geld gepakt van schuldenaar
        - te weinig geld gegeven aan kelner
      - verdringen herinnering (voorstelling) → overgroot hyperästhetische schuldgevoel dat zich aan om het even wat kan hechten
      - ontstaan dwang: hoort dat Ubw agressie in postepileptische toestand mogelijk is →vreest dat hij dat zou kunnen
    - case 2: vrouw
      - seksuele schuld (voorstelling) → vreest dat ze zich zal verraden door roodworden
      - verdringt herinnering (voorstelling) → dwangmatig rood worden + unheimlich gevoel dat men iets over haar weet (dat groter wordt naarmate ze dat roodworden onder controle krijgt)
- angstneurose

NEURASTHENIE → ANGSTNEUROSE 1895

fobieën
Affektversetzung: Vorstellung wordt dwangmatig door Verknüpfung (falsche) met een beschikbaar affect

- atypische fobie dwangneurose
  - voorstelling
    substitutie van oorspronkelijke (seksuele) voorstelling
  - affect
    niet alleen angst
- typische fobie angstneurose
  - affect:
    - monotoon dwz altijd angst
    - niet vanuit verdrongen voorstelling – maar nicht weiter reduzierbar
  - voorstelling
    - om te beginnen geen substitutie voorstelling – maar angst zonder voorstelling hecht zich aan willekeurige voorstelling
    - wel soort secundaire substitutie mogelijk van de eerste voorstelling door een andere 2de voorstelling vaak uit de Schützmassregeln tegen de 1ste fobische voorstelling
      dat soort 'dwangneurose' is dus eigenlijk angstneurose!
      - cases1
        - hypochondrische fobie van verrückt te zijn
        - Grübelzwang = voortdurende denken als bewijs dat men niet gek is
      - case 2
        - twijfel over zekerheid van het eigen denken (terecht, want voortdurend verstoord door dwangvoorstelling
        - folie de doute = voortdurend herhalen

WEITERE BEMERKUNGEN ABWEHRNEUROPSYCHOSEN 1896

evolutie tov 1894 Abwehrneuropsychosen
(ubw) Abwehr=Verdrängung van unverträgliche Vorstellung
- 1894=1896 Hysterie: 'specifieke' etiologie
- 1894 Zwangsvorstellungen →1896 Zwangsneurose: Wesen en Mechanismus
- 1894 acute halluzinatorische Verworrenheit (bepaalde gevallen, acuut) →1896 chronische paranoia: 1 geval

dwangneurose: wezen & mechanisme
hier wordt dwangneurose voor het eerst echt gedefinieerd
- trauma
  seksuele vroege kindertijd
  - eerst seksuele passiviteit (verleiding) – zonder lust
    → hysterische symptomen
  - actieve herhaling van die passiviteit in agressies tov ander geslacht / deelname aan acten) – nu met lust = Lusthandlung
    vnl man, vanuit ftie activiteit
- verdringing
  - zelfverwijt omwille van seksuele agressie + samenhang activiteit (lust) met passiviteit (onlust)
  - → verdringing via primair afweersymptoom
    = gewetensvolheid/ schaamte / zichzelf niet meer vertrouwen – die dwangmatig worden
- latentietijd = gelukte afweer
  zekerheid moreel te leven
- terugkeer verdrongen herinnering aan seksuele activiteit = mislukking afweer
  - aanleiding
    - toevallig
    - actuele seksuele storingen
  - 2 vormen van dwangneurose
    allebei compromis tussen verdrongen en verdringende voorstellingen
    - dwangvoorstelling
      terugkeer Erinnerungsinhalt der Vorwurfshandlung
      - voorstelling
        - terugkeer zelfverwijten voor seksuele agressie
          men kan dat niet geloven – men heeft immers altijd moreel geleefd (latentie)
        - 2voudige Entstellung zelfverwijt tov kinderlijke dwanghandeling (seksuele agressie)
          - actueel ipv toenmalige
          - niet seksueel analogon ipv seksuele (nog voor stukje identiek, leidt via korrekte Gedankenfolge naar dat toenmalig seksuele)
      - affect = onbestemde onlust
    - dwangaffect
      - affect
        - terugkeer Vorwurfsaffekt
        - wordt om het even welk ander affect: angst (hypochondrische angst, sociale angst, religieuze angst, Versuchungsangst) / schaamte / Beachtungswahn
      - voorstelling
        kan volledig bewust zijn of helemaal niet
  - secundaire afweer = dwanghandelingen

- secundaire afweer = dwanghandelingen
  strijd tegen dwangvoorstellingen en dwangaffect – afweer wordt zelf dwangmatig
  - afweer van dwangvoorstellingen
    - Ablenkung dwangvoorstelling naar (abstracte) gedachten = Grübelzwang
    - bemeesteren dwangvoorstelling door
      - logisch denken + herinneringen = denk- en controledwang + Zweifelsucht
      - waarneming > herinnering → verzamelen en bewaren objecten waarmee men in contact kwam
  - afweer van dwangaffect
    verschillende Tendenzen
    - boetedoening: lastig ceremonieel, rekening moeten houden met getallen
    - preventie: fobie, bijgeloof, pedanterie, nog gewetensvoller worden
    - vrees zich te verraden: afval opruimen, mensenschuwheid
    - verdoving (dipsomanie)

    fobieën = belangrijkste secundaire afweer van dwangaffecten
    (vaak angst!! die niet uit angstneurose stamt)

  eindstadium = fixatie op een of andere secundaire afweer
  - ceremonieel
  - twijfelzucht
  - fobie – met zonderlingenbestaan
- case jongen 11j
  - verleiding door kindermeid
    - alleen passief??
    - moet toch ook actief zijn???
  - dwangneurose
    - herinnering aan verleiding gewekt
    - ontstaan dwangceremonieel bij slapengaan met moeder erbij
      - vertelt moeder hele dag in detail ↔ verleiding voor haar verzwegen
      - bed barricaderen ↔ toenadering kindermeid
      - hoofdkussen bepaalde positie ↔ andere positie toen
      - benen aantal maal strekken ↔ zich niet kunnen verweren tegen kindermeid
      - alle papiertjes en vuiltjes van de grond ↔ verwijt moeder dat hij properder moet zijn

HÉRÉDITÉ ET ÉTIOLOGIE NÉVROSES 1896

2 nosologische innovations/uitvindingen
allebei uit neurasthenie Beard (en dégénerescence)

- psychoneurosen
  - hysterie
  - névrose des (d') obsessions
- angstneurosen
  - neurasthénie
  - névrose d'angoisse

névrose d'obsessions

- passivité sexuelle
  - attentat brutal
  - séduction
  - liaison des 2 côtés

  → indifférence of petit peu de dépit ou d'effroi → hysterische symptomen
- désir précoce = actieve herhaling
  - agression sexuelle inspirée par le désir (jongen)
  - participation avec jouissance aux rapports sexuels (meisje)
- reproches à cause de cette jouissance sexuelle anticipée

daarna verschillende teksten waarin Freud stelt dat Zwangsneurose én hysterie zeer goed voor zijn nieuwe therapie vatbaar zijn

RECENSIE LÖWENFELDS PSYCHISCHEN ZWANGSERSCHEINUNGEN 1904

Löwenfeld gaf Freud vroeger kritiek ivm uitvinding angstneurose
hier betoogt Freud dat Zwangserscheinungen geen eenheid zijn
om daarin klaar te kunnen zien moet je uit die moet je uit die Zwangserscheinungen 2 nieuwe diagnoses uit extraheren, met eigen etiologieangstneurose

- angstneurose (hier weer centraal)
  somatischer Herkunft = verwandelte Libido
- dwangneurose (niet vermeld!!
  psychische origine = terugkeer verdrongen=afgeweerde seksuele voorstelling + affect

DREI ABHANDLUNGEN 1905

<u>erogene zones</u> (= Nebenapparate + surrogaat voor genitalieën) in psychoneurosen

- <u>hysterie</u>
  zeer opvallend (cf. Lacan stade du miroir)
- <u>dwangneurose</u>
  - unkenntlicher want symptomen meer op psychisch vlak (ver verwijderd van de aparte Zentralstellen für die Körperbeherrschung)
  - Impulse scheppen nieuwe Sexualziele die onafhankelijk lijken van erogene zones

ROLLE DER SEXUALITÄT IN DER ÄTIOLOGIE DER NEUROSEN 1905

hoop om probleem Neurosenwahl op te lossen vanuit Einzelheiten de sexuellen Kindererlebnisse (akzidentelle Beeinflussing der Sexualität / Szenen)

- hysterie
  vanuit passieve Verhalten tov die scènes
- dwangneurose
  vanuit actieve Verhalten tov die scènes

moet dit later milderen, dat is niet het enige etiologische moment
belang van sexuelle Konstitution (= ontdekking polymorf perverse infantiele seksualiteit)

CHARAKTER UND ANALEROTIK 1908

idee van ‘karakter’

weerstand = *Alles was die Fortsetzung der Arbeit stört!*
overdrachtsweerstanden = weerstanden tegen het werk van 'vrije' associatie in de mate dat dit opgelegd wordt door de Ander, door een Meester, in dit geval de analyticus.
overdrachtsweerstanden = *Charakter*

onderscheid
- onbewuste formatie met haar symbolische zin (*Sinn*), het geval van de neurose
- *Triebschicksal* of lotgeval van het genot van de drift met zijn reële belang (*Bedeutung*) qua genot, het geval van het karakter

komt toe met een neurose, met een symptoom
na analyse van de onbewuste zin daarvan komt plots een *Charakterzug* tevoorschijn – die in een mum van tijd zodanig vervelende vormen aanneemt, dat daardoor de vrije associatie, of het werk onder overdracht, zo goed als onmogelijk wordt = *Arbeitshemmung*

1. 'karakter' = lotgeval van het reële van de drift
Charakter und Analerotik 1908
- anale karakter
  eerste verband tussen een drift en een aantal *Charaktereigenschaften*
  anale drift, die zich nooit volledig voegt onder het genitale primaat – anale rest, die *aufgezehrt* of 'opgeteerd' wordt in drie karaktertrekken.
  - 'eigenzinnigheid' ('koppigheid' en 'wraakzucht')
    - Basismanifestatie is de weigering van de kleuter om zijn kaka af te staan en dus op de pot te gaan, wanneer zijn moeder dat vraagt, in de periode van de zindelijkheidstraining: "Ik doe mijn ding waar en wanneer het mij belieft!".
    - Later kan dat ontaarden tot een dwangneurotisch karakter dat er telkens opnieuw in slaagt om zijn bazen te suggereren dat hij 'iets' te bieden heeft, eventueel dat hij 'potentieel' heeft - maar die bazen kunnen blijven vragen en wachten tot ze dood vallen, hun zin krijgen ze toch nooit. Er komt enkel iets uit wanneer het de dwangneuroticus zelf belieft - en dat wordt dan meteen een memorabele gebeurtenis, een exploot, dat in anale termen beantwoordt aan een plotse oncontroleerbare diarree.
  - 'spaarzaamheid' die tot 'gierigheid' kan ontaarden
    - eveneens oorsprong in de weigering om op de pot te gaan. Het kind pot zijn kaka dan maar op in zichzelf, maakt van zichzelf een 'spaarpot'.
    - En ook dat kan weer een matrijs vormen voor een karakteristieke, benauwde verhouding, dit keer tegenover geld: ook dat geld wordt eerst weer opgepot om dan plots in een soort diarree massaal door deuren en vensters gegooid te worden.
  - *Ordentlichkeit*.
    - In eerste instantie manifesteert die 'ordentelijkheid' zich als een obsessie met lichamelijke properheid of netheid, de weigering om zijn handen vuil te maken – voor Freud is dat een primaire reactie tegen het genotvolle spel met de eigen kaka.
    - Later kan zich dat vertalen op karakterieel vlak als 'ordelievendheid', als een obsessie met fatsoen en wellevendheid, maar ook als de dwang om scrupuleus te doen zoals het hoort, om zich aan de regels te houden, vooral op het vlak van werk: "Als iedereen nu eens zou beginnen met zich aan de regels te houden, dan zou iedereen perfect *verlässlich* of betrouwbaar zijn … want zonder verlangen!".

- urethrale karakter
  unmässig brennende Ehrgeiz der einstigen Enuretiker.
  - Freud, vanuit zijn eigen geval, verband tussen de urethrale drift, zoals die tot uiting komt in de *enuresis* of het bedplassen, en de karaktertrek van de 'mateloos brandende ambitie'.
  - Later Freud herhaaldelijk benadrukken dat dit verband veel sterker is dan dat tussen het anale genot en de triade gierigheid-koppigheid-scrupulositeit. Desondanks zou hij dat verband nooit zelf theoretisch gronden of stofferen vanuit zijn eigen psychoanalytische kliniek, dus vanuit een kliniek onder overdracht.
  - Rank, Abraham en Ferenczi dit verband probeerden te documenteren en uit te werken, vanuit een dialectiek tussen twee soorten ambities: onder de vele oppervlakkige en vluchtige, vaak ook verborgen gehouden ambities wordt het urethrale karakter altijd verteerd door die Ene mortifere ambitie om zich volledig te laten gaan, zich volledig te laten leeglopen, van zichzelf een gat te maken. In het meest extreme geval laat het urethrale karakter plots al die kleine oppervlakkige ambities vallen, omdat de druk te groot wordt, en pleegt hij zelfmoord.
  - van die tomeloze urethrale ambitie moet duidelijk zijn wat de relevantie kan zijn in verband met werk – als radicale factor van *Arbeitshemmung*, die zelfs in de richting van burn-out kan gaan.

2. 'karaktertype' = symbolisch (Oedipus, verhouding tot vader) én imaginair (narcisme) bepaalde weerstand tegen het symbolische werk van vrije associatie onder overdracht

Einige Charaktertypen uit PA Arbeit 1916

- misdadigers uit schuldgevoel
- uitzonderingen
- ten onder gaan aan zijn succes

3. karakter vanuit R en S&I

Haizmann of duivelsneurose uit XVII° 1922

- orale karakter
  - teveel genoten van moederborst
    ewige Säuglinge die sich von beglückenden Situation an Mutterbrust nicht losreissen können
  - hypomanische reactieformatie = hooghouden dat ze in staat zijn om voor zichzelf te zorgen
  - valt door de mand, wegens te onhandig, of te weinig talent – raken ze op de sukkel
  - zich redden door zich als vampier vast te klampen aan *Nährvater* = vader-met-borsten

  cf. zelfstandig die failliet gaat en zich aan voorzieningen vastklampt

LEONARDO 1910

dwangneurose Leonardo

- intensieve gevoelens=Regungen tov Sexualobjecten
  - moeder
  - leerlingen = evenbeeld van eigen jongensachtige schoonheid
- verdringing
  via verschuiving gevoelens naar geringfügige, läppische (onbenullige)Verrichtungen
- resultaat verdringing
  - veel minder intense gevoelens
  - sterke dwang Verrichtungen
    dagboeken: pijnlijk exact bijhouden van kleine uitgaven
    - leerlingen kledij (eigen schoonheid) = expliciet
    - moeder begrafenis = hypothese ivm Katharina

'geen neurose' Leonardo
maar toch ook geen onderscheid gezond/ziek – normaal/neurose (alleen kwestie van aantal/intensiteit/verdeling symptomen)
en dus elementen bij Leonardo te vergelijken met dwangneurose

- Persönlichkeit – cf. Zwangstypus
- Forschen – cf. Grübelzwang
- Hemmungen – cf. Abulien
  - seksueel
  - artistiek

TOTEM UND TABU 1912-1913
een paar overeenstemmingen qua Seelenleben tussen Wilden en Neurotiker

deel I: Inzestscheu

- Scheu = dus nog niet echt 'verbod'??
- via totemisme = referentie naar vader (geen kinderen van zelfde totem)
  - exogamiegebod
  - bloedverwantschap (R) → totemverwantschap (S)
  - verwantschap individu/individu → verwantschap individu/groep
- Bw/Ubw
  wilden grotere verleiding incest (Bw) → scherpere afweermaatregelen:
  Sittenverbote&Vermeidungen
- ambivalentie
  via schoonmoedervermijding

deel II: Taboe en Ambivalentie

- preliminaire definities taboe
  - 2 kanten
    heilig, gewijd (sacer) → unheimlich, gevaarlijk, onrein, verboden
  - encyclopedia britannica
    verboden, beperkingen = ceremoniëlen
    - ivm kleinigheden
    - beperken Genüssfähigkeit en bewegings- en verkeringsvrijheid
      beperken contact met bepaalde Dingen en personen – waarvan besmettelijke kracht uitgaat (Ansteckung)
    - men moet zich daaraan onderwerpen, zonder te weten waarom
    - overtuiging dat overtreden (ook Ubw) taboe altijd gestraft wordt
      wie verbod overtreedt wordt zelf taboe
  - Wundt
    - verbod op aanraking bepaalde dingen en uitspreken bepaalde woorden
      verbod op bepaalde dieren (= totem)
    - origine
      vrees voor wraak 'demon'
    - dubbelheid
      - heilig → eren → offer
      - onrein → afschuw → reiniging

      maar allebei resulterende in Scheu vor Berürhung
- belang studie taboe
  origine kategorische imperatief Kant
- Freud
  vergelijking met Zwangskranke – die zelf individuele taboe's schept
  dwangneurose = taboeziekte
  - **dwangneurose en seksuele lust (aanrakingslust)**
  - **dwangneurose en dood**

dwangneurose en seksuele lust (aanrakingslust)
psychisch mechanisme Zwangskrankheit (typische geval *Berührungsangst*)

- grote Berührungslust = Trieb
  - kindertijd
  - gespecialiseerd
    - nl eigen genitaliën (maar ook anale smeren?? en orale bijten??)
    - echt iets verkeerd gedaan, impulsen in handelingen omgezet
      historische realiteit van böse Zeit, perverse Phase!!
  - vanuit Kern der Neurosen = Oedipuscomples (nog niet genoemd!!)
    - totemdier (vader!) doden
    - seksueel verkeer met Totemgenoten van het andere geslacht (moeder!)
- extern verbod op aanrakingslust
  - gesteund op sterke innerlijke krachten:
    - verbod gaat uit van geliefden
    - vrees voor … eigen dood??? (dus niet castratie???)
      brutaal egoïsme!!
  - (ontstaan doodswens tov ander???)
- verdringing
  - Berührungslust = Trieb
    met behoud van
    - Trieb
    - verbod
    conflict blijft woeden in Uwb = ambivalentie tov bepaalde handeling met bepaald object
    - lust aanraken
    - afschuw aanraken
  - vijandigheid?? doodswens???
- bewustwording

- bewustwording
  terugkeer verdrongene??
  - aanrakingslust
    blijft ongedempt in Ubw
    wordt intensieve Feindseligkeit
  - aanrakingsverbod
    wordt overbewust = délire de toucher
    - niet gemotiveerd verbod
    - aanrakingsangst/verbod
      - via lichaam
      - via gedachten
    - 2 soorten verboden??
      - aanrakingsverbod op ander (tegen zin om ander te doden)
        wordt angstige *Überzärtlichkeit*
        - cf. verering (hoofse liefde???)
        - cf. zichzelf niet vertrouwen (*Misstrauen*)
      - aanrakingsverbod op onbelangrijke Ersatzobjecten en handelingen (ipv verboden object/handeling) = ceremonies
        via verschuiving=besmettelijkheid=overdracht aanrakingsverbod
        Verschiebarkeit=Ansteckung=Übertragbarkeit
        - alles en al wie wat met verboden ding/woord in contact komt wordt zelf ook verboden=unmöglich (*Neid* tov persoon die taboeverbod overtrad – omdat die ambivalentie wekt en ertoe kan verleiden om ook zelf taboeverbod ook te overtreden)
          casus vrouw
          - man brengt 'scheermes' in huis (uit Hirschengasse) – dat leven 'onmogelijk' maakt (vanuit haar doodswensen tov man!)
          - vriendin die Hirsch noemt wordt ook 'onmogelijk', wil daarmee ook niet meer in aanraking komen
    - wordt dwangmatig Bw (vanuit Ubw lust)
      wordt dwangmatiger bij elke Vorstoss van verdrongen libido
  - terugkeer doodswens??
    - schuldbewustzijn tov alllerlei details???
    - innerlijke zekerheid dat aanraking gestraft zal worden
      angst dat overtreding tot ondraaglijk onheil zal leiden ("er zal iets gebeuren met een bepaalde persoon uit omgeving" / "vreest niets voor zichzelf, maar wel alles voor de geliefde persoon" – pas verklapt bij analyse van dwanghandelingen
- dwanghandelingen

- <u>dwanghandelingen</u>
  - spanning conflict aanrakingslust ↔ aanrakingsverbod laten afvloeien
  - dubbelheid
    - begint met nadruk op kant verbod
      - deels vervangen verboden
        lijkt beschutting tegen verboden handeling
      - Reue voor overtreden aanrakingsverbod
        - Gutmachung (boete, zoenoffer)
          bewijst dat taboe zelf ook op een Versicht gebaseerd is
        - reiniging na overtreding
          typisch: lustratie (= opheldering) door water
    - eindigt met nadruk op kant lust
      Ersatzhandlungen voor aanrakingslust (alsmaar meer die richting uit)
      in feite de herhaling van de verboden handeling

dwangneurose en dood

- <u>verboden=taboes ivm dood</u>
  - lichaam dode niet aanraken
    - lichaam van degene die dode heeft aangeraakt wordt zelf ook taboe (oa seksueel)
    - cf dwangneurotische vrouw verdraagt niet dat weduwe op straat loopt ("moest verboden zijn")
  - naam dode niet vermelden
    - enkel voor rouwenden
    - cf. dwangneurose
      - Komplexempfindlichkeit tov uitspreken en aanhoren bepaalde woorden en namen
      - ontlenen aan de wijze waarop ze hun eigen naam hanteren heel wat zware remmingen casus vrouw
        - fantasma van te verleiden→ tot krampachtige (seksuele) trouw (reactieformatie??)
        - gebod "niets van haar persoon *hergeben*"
          (oblativiteit??? – zichzelf voor 'dood' houden???)
          - eerst eigen naam
          - vervolgens haar handschrift: vermijdt naam te schrijven uit angst dat iemand daarmee een deel van haar persoonlijkheid in handen zou krijgen
            stopt uiteindelijk met schrijven (voordat je het weet heb je je naam opgeschreven)
- <u>ambivalentie (doodswens) tov geliefde</u>
  hoge mate van oorspronkelijke ambivalentie (soort atavisme)
  - cf. supra tov aanrakingsverbod door geliefde ander
    - lust tov aanraking
    - afschouw tov aanraking
    nog niet ambivalentie tov die geliefde!!!
  - hier nu tov dood van geliefde ander
    - Mordimpuls
      - Ubw blijvende wens van waaruit men niet ontevreden is met dood van ander
      - ook altijd wel echt iets verkeerd gedaan, impulsen in handelingen omgezet
        historische realiteit van böse Zeit, perverse Phase!!
    - reactiesymptomen (allemaal vormen van angst)
      – die dwangmatig worden via energie van Ubw blijvende wens
      - angstige Überzärtlichkeit
      - peinliche Gewissenhaftigkeit (Gewissensangst) = Übermoral
        pathologische rouw – met oa verwijt dat men zelf oorzaak van dood ander is (onvoorzichtigheid of nalatigheid) = terecht, niet met rationele argumenten te bestrijden

dwangneurose en religie
Neurosen tov sozialen Produktionen der Kunst, der Religion und der Philosophie
- auffällige und tiefreichende Übereinstimmungen
- Verzerrungen / Abweichung
  führt sich in letzter Auflösung darauf zurück, daß die Neurosen asoziale Bildungen sind; sie suchen mit privaten Mitteln zu leisten, was in der Gesellschaft durch kollektive Arbeit entstand
  - eine Hysterie = Zerrbild einer Kunstschöpfung
  - eine Zwangsneurose = Zerrbild einer Religion
  - ein paranoischer Wahn = Zerrbild eines philosophischen Systems

deel III
animisme, magie, almacht der gedachten

1. almacht van de gedachten
    - uitdrukking uitgevonden door dwangneuroticus Rattenman
        - gedachten die zich realiseren
            - denkt aan persoon → komt die tegen
            - informeert naar gezondheid van persoon → verneemt dat die gestorven is
            - verwenst persoon → die sterft
        - dubbelheid
          bijgelovig tegen beter weten in
            - weet zelf dat die realisatie van zijn gedachten maar schijn is, hoe hij dat zelf gearrangeerd heeft …
            - … maar blijft toch geloven dat het echt is

          die realisatie van zijn gedachten komt hem dan ook unheimlich over
            - vreemd
            - vertrouwd
    - impact realiteit van het denken in de dwangneurose
        - intense doodswensen tov iemand (vader??)
          ook altijd wel echt iets verkeerd gedaan, impulsen in handelingen omgezet
          historische realiteit van böse Zeit, perverse Phase!!
        - (dwanggedachten) onheilsverwachtingen
            - uiting (denken??) van die wensen = realisatie van die wensen
            - vrees dat (vader??) iets zal overkomen

          Schuldbewusstsein
        - primaire dwanghandelingen = magie
          Gegenzäuber gericht tegen realisatie van eigen wensen (onheilsverwachtingen)
          onduidelijk of hier ook 2 magietechnieken spelen (infra) …
            - Ähnlichkeit
            - Kontrast?? (Kontiguität)
        - secundaire Zwang- und Schutzhandelingen
            - Entstellung primaire dwanghandelingen door Verschiebung naar iets futiels, naar een onbelangrijke handeling
            - eindigen als Ersatz voor verbotenes sexuelles Tun, das sie möglichst getreu nachamen
        - secundaire bewerking = coherent systeem bouwen

- <u>secundaire bewerking = coherent systeem bouwen</u>
  - intellectuele functie drijft tot Vereinheitlichung, Zusammenhang, Verständlichkeit en dus tot Systembildungen
    elk element uit dat secundaire systeem heeft minstens 2 Motivierungen
    - motivatie van de vooronderstellingen van dat nieuwe secundaire systeem
    - een geheime betekenis uit de ontwikkelingsgeschiedenis van de neurose
  - dat geldt ook voor Zwangsverbote (uit alle stadia, die samen voorkomen)
    cf. casus vrouw
    - doodswens tov man
    - fobie tov elke vermelding van de dood
      oa scheermessen moeten huis uit "want ze komen uit winkel die met dood geassocieerd is (via contiguïteit)"
      - man naar winkel om scheermes te laten slijpen (Hirschengasse)
      - vrouw
        - wordt zeer onrustig
          vanuit lustbetonte Vorstellung dat man met scherp mes keel kan oversnijden
        - en schiet meteen ook naar die winkel
          - ontdekt dat winkel naast begrafenisondernemer ligt
            (toevallige Nachbarschaft = contiguïteit??
          - vrouw zo gelijk hoe onderweg een Nachbarschaft gevonden hebben
        - alle messen moeten het huis uit, want ze zijn geassocieerd met dood
          maar ook vriendin Hirsch wordt 'onmogelijk', wil daarmee ook niet meer in aanraking komen
- ogv narcisme !! (1914, dus 1 jaar later)

2. <u>animisme = denkwijze</u>
   - bezieling van alles, te beginnen met mens zelf
     vanuit niet kennen van de dood
   - is een echt denksysteem (Weltanschauung)
     van waaruit hele wereld samenhang krijgt
3. <u>magie = techniek van het animistische denken</u>
   - doel: mens macht geven over
     - natuur (regen/vruchtbaarheid)
     - vijand/gevaar
   - 2 technieken
     - imitatieve magie = metafoor
       - via object dat als Ebenbild van persoon benoemd wordt (moet er niet echt op gelijken)
       - via Ähnlichkeit tussen handeling en verwachte gebeuren (ook weer via benoeming??)
     - kontagiöse Magie = metonymie
       - via deel van persoon
       - via object dat met het te beïnvloeden gebeuren in verband staat / heeft gestaan
         via samenhang in de ruimte = contiguïteit

     allebei gebaseerd op overwicht van de Ideenassoziation (S automaton!!)
     allebei gebaseerd op Berürhung, vanuit Berürhung (aanraking, contact)
     - Ähnlichkeitsassoziation = Berührung in overdrachtelijke=figuurlijke zin
     - Kontiguitätsassoziation = Berührung in directe=letterlijke zin

     magie is dus het tegengestelde van taboe dat op Berürhungsverbot belust!!
   - hoe komt het dat mens die associaties=contactpunten gaat volgen – en dus psychologische wetten ipv de natuurwetten stelt, de dingen benadert vanuit de relaties tussen hun voorstellingen?

DISPOSITIE DWANGNEUROSE 1913

Neurosenwahl
waarom bepaalde persoon aan bepaalde Neurose gaat lijden

benadering Neurosenwahl via ontwikkelingsremmingen en fixatie

- 2 ontwikkelingsgebieden
  - Ik
  - libido – nieuwe visie
    - auto-erotisme: object = deel eigen-lichaam-moeder
    - narcisme: object = Ik
    - object = ander
      - nog geen genitaal primaat = pregenitale
        - orale
        - anaal-sadisme
          - passief = anale erotiek (later homo)
          - actief = bemachtingingsdrift (later sadisme)
        - fallische (alleen mannelijk genitaal)
      - genitaal primaat (ander = ander geslacht)
        vagina vanuit cloaca!!

  dwangneurose = Voraneilen der Ichentwicklung op de libido-ontwikkeling (die achterhinkt)
  → Ich moet pregenitaal=anaal object kiezen – dat het sadistisch behandelt → Ich moet object tegen eigen sadisme beschermen via ontwikkelen van Übermoral
- principe: hoe vroeger gefixeerd hoe later tot uiting
  - hysterie
    - uiting: 1ste kindertijd
    - fixatiemoment: regressie tot fallische fase (niet als dusdanig genoemd)
      - Herrschaft des männlichen Leitorgans (Klitoris) …
      - .. die weer gereactiveerd wordt …
      - … waartegen Ik zich verzet (uit naam van genitale primaat vagina (= cloaca!!)
  - dwangneurose
    - uiting: 2de kindertijd (6-8 j)
    - fixatiemoment: regressie tot anaal-sadisme
  - parafrenie (paranoia en Dementia praecox (schizofrenie))
    - uiting: puberteit
    - fixatiemoment: regressie tot auto-erotisme (schizofrenie) en narcisme (paranoia)
- verhouding fixaties hysterie/dwangneurose

- <u>verhouding fixaties hysterie/dwangneurose</u>
  casus vrouw
  - kindertijd
    - anaal-sadistische Schlagephantasien (op poep??) in kindertijd (cf. 1919!!)
    - onderdrukking sadistische slaagfantasieën
  - latentie: wordt moreel hoogstaand meisje
  - volwassenheid/puberteit
    genitaal: trouwt en heeft bevredigend seksueel leven met man
    - hysterie
      - man kan geen kinderen krijgen (Versagung)
      - angsthysterisch (fobie)
        = afweer verleidingsfantasieën naar andere mannen die wel kinderen kunnen geven
      - man begrijpt dat – en wordt impotent
    - dwangneurose
      - vrouw denkt dat man definitief impotent is = ontwaarding genitale
      - dwangneurose = regressie tot anaal-sadisme + reactieformatie tegen anaal-sadisme
        - dwangvoorstelling dat ze anderen kan schaden
          = regressie tot anaal-sadistische Regungen
        - dwanghandelingen = reactieformaties tegen anaal-sadisme
          - was- en reinheidsdwang
          - beschermingsmaatregelen voor anderen tegen haar
- <u>gelijkenis dwangneurose en anaal karakter</u>
  - neurose
    - mislukken verdringing + terugkeer verdrongene
      conflict = afweer regressie (tot anaal-sadisme) via reactieformaties
    - analyseerbaar
  - karakter
    - volledig gelukte verdringing (of geen verdringing) + Reaktionsbildungen & Sublimierungen ipv het verdrongene
    - zeer ondoorzichtig / zeer moeilijk analyseerbaar
    - typische geval vrouw: karakterverandering na menopauze
      - genitale periode – met perfect gelukte verdringing van het sadistisch-analerotische via reactieformaties&sublimeringen
      - menopauze
        - opgeven genitale
        - regressie naar sadistisch-analerotische
          zänkisch, quälerisch, rechthaberig, kleinlich, geizig = alte Drache

DWANGNEUROSE IN DE METAPSYCHOLOGISCHE GESCHRIFTEN 1915

metapsychologische geschriften

- theoretische aannames die de grondslag van een PA 'systeem' vormen
  - Freud dacht dat hij dat in 1915 zou kunnen – in 12 staties:
    1. Ubw
    2. Bw
    3. drift (lotgevallen)
    4. angst (en angsthysterie
    5. Verdringing
    6. projectie
    7. sublimering
    8. conversiehysterie
    9. **dwangneurose**
    10. ??
    11. ??
    12. overdrachtsneurosen
    13. (narcisme)
  - na WO I kon hij die pas publiceren
    - maar door WO I was zijn theorie grondig veranderd nl intro doodsdrift (via traumatische neurose)
    - systematiek niet meer mogelijk (Lacaniaan geworden!!) – vanuit fragmentarische natuur van mijn ervaring en het sporadische karakter van mijn invallen

    ipv systematisch overzicht geeft Freud lessen (Vorlesungen 1916-1917)
    die daarop gebaseerd zijn??

- kliniek

  ogv onderscheid overdrachtsneurosen ↔ narcistische psychoneurosen
  - overdrachtsneurosen
    - angsthysterie
      - altijd eerst want meest doorzichtige
      - ook eigenlijk uitvinding Freud
        - angsthysterie om te beginnen
          - gelijkzwevende angst vanuit vrij zwevende libido
          - gebonden door voorstelling (dierfobie)
        - eigenlijke fobie – om confrontatie met fobisch object te vermijden
    - conversiehysterie
    - dwangneurose
      - meest instructieve
      - uitvinding Freud
  - narcistische psychoneurosen
    - dementia praecox (Kraëpelin) = schizofrenie (Bleuler = recente uitvinding, via Jung)
    - paranoia
    - melancholie/manie

NARZISSMUS 1914

psychoneurosen=overdrachtsneurosen ogv ik-libido in verhouding tot Aktualneurosen ogv objectlibido

- hypochondrie → parafrenie (dementia praecox & paranoia)
- neurasthenie → dwangneurose
- angstneurose → hysterie

OVERDRACHTSNEUROSEN OVERZICHT 1915

toppunt van systematiek – met daardoor onvermijdelijk teveel speculatie!!

		Overdrachtsneurosen In volgorde van optreden			Narcistische neurosen In volgorde van optreden		
		angsthysterie	Conversie hysterie	Dwang neurose	Dementia (schizofrenie)	paranoia	Manie melancholie
mechanisme	verdringing	Op grens Ubw/Vbw Terugtrekken Vbw bezetting Installeren Vbw Tegenbezetting Minst succes	Op grens Ubw/ Vbw Terugtrekken Vbw bezetting Installeren Vbw Tegenbezetting succes	Op grens Ubw/Vbw Terugtrekken Vbw bezetting Installeren Vbw tegenbezetting verschuift later naar grens Vbw/Bw verdringing lukt (Ersatzbildungen) maar mislukt dan (terugkeer in symptomen) 2de verdringing = vervangen dwangvoorstelling (reactieformatie) cf. angsthysterie 3de verdringing = logische Verzichte en Einschränkungen cf. fobie	Spaltung (andere topiek)		
	tegenbezetting			Cf. supra			
	Ersatzbildung symptoom			Cf. supra			
	Seksuele libido			verdringing genitale (fallisch) complicatie door regressie naar pregenitale (anale?) – dat niet kan verdrongen			
	regressie			Cf. supra			

	Overdrachtsneurosen In volgorde van optreden			Narcistische neurosen In volgorde van optreden		
	angsthysterie	Conversie hysterie	Dwang neurose	Dementia (schizofrenie)	paranoia	Manie melancholie
	Oudste neurose	Vanaf 4j	Prepuber 9-10j	puberteit	rijpheid	rijpheid

dispositie	libido genese verworven indrukken			Omkering hoe vroeger fixatie in libidogenese hoe later neurose optreedt maar altijd vanuit volledige libidogenese (Objektfindung)			Gaan terug op fase voor Objektfindung Dus libidogenese niet volledig Omkering klopt hier echter niet		
			autoerotisme				X		
			Narcistisch homo-object					X	
			Narcistische identificatie met object						X
			anale			X			
			genitale		X				
			??						
	fylo genese	ijs-tijd mens in strijd met natuur	angstigheid tov alles	X					
			zelfbehoud in het gedrang → seks ↓ nog geen taal		X				
			<u>taal</u> → magie & animisme <u>uitvindingen</u> → beheersing wereld → Oervader die niet mag gedood die vrouwen heeft			<u>terugkeer</u> overnadruk op denken almacht denken onverbreekbare wetten grote energie (dwang) <u>verzet tegen terugkeer</u> verlammingen op al die gebieden			
		na ijs-tijd zoon in strijd met vader	castratie door oervader				X		
			sublimering homoseks tot sociale					X	
			triomf en rouw over dood oervader						X

UNBEWUSSTE 1915

overdrachtsneurosen
metapsychologische beschrijving proces verdringing

- angsthysterie
- conversiehysterie
- dwangneurose
  - geen afvoer Ubw bezetting verdringing (in conversie) → verdringing minder succesvol
  - vnl tegenbezetting vanuit Bw = Reaktionsbildung
    → doorbraak verdrongen voorstelling gebeurt dan ook van daaruit

narcistische psychoneurosen (hier enkel dementia praecox = schizofrenie)
verschil symptoomvorming met overdrachtsneurosen

- 2 kenmerken
  - Object opgegeven terug tot objectloze toestand (narcisme)
  - Bw gezegd wat bij overdrachtsneurosen in Ubw zit (en met veel weerstand Bw gemaakt wordt)
- terug te vinden op 2 punten van de schizofrenie
  - aanvang schizofrenie (elementair fenomeen??)
    - veranderingen taal = hypochondrische Organsprache
      - woordkeuze: ausdrucksweise bijzonder zorgvuldig (gezocht, opgesierd)
      - grammatica: desorganisatie opbouw zinnen (grammatica)
      - inhoud: lichaamsorganen of lichaamsinnervaties
    - voorbeelden casusTausk
      Bw gedachten leggen elementair fenomeen uit via woord dat aan primair proces werd onderworpen = Verdichtung & Verschiebung (cf. droomgedachten)
      (↔ hysterische conversie: geen uitleg / primair bewerkt woord niet zo overwegend)
      - mijn Augen zijn verdreht (↔ hysterie conversie: kramphaft draaien met ogen)
        "lief is een huichelaar, een Augenverdreher: hij heeft mijn Augen verdreht (brengt kop op hol gebracht) → ik zie wereld niet meer met mijn ogen, maar met andere ogen"
      - ik word gestellt (↔ hysterie conversie: vliegt met ruk van haar plaats)
        "lief is ordinair en heeft mij ook ordinair gemaakt
        dat heeft hij klaargespeeld door te doen alsof hij meer was dan haar: hij heeft sich verstellt (doen alsof) → heeft mij verstellt (verplaatst, op verkeerde plaats gezet, verdraaid of onherkbaar gemaakt)"
  - Ersatzbildungen schizofrenie (waan??)
    - Wortbeziehung > Objektbeziehung
      gelijkheid talige uitdrukking > gelijkheid aangeduide dingen
      woord en ding dekken elkaar niet
      verlaten objectbezettingen – vasthouden bezetting woordvoorstellingen van de objecten
    - voorbeelden
      - casus Freud
        - voortdurend bezig met gezicht
          – vanuit waan dat gezicht vol mee-eters en gaten (Loch) / kuilen (Grube) staat
        - uitduwen mee-eters = onanie → kuilen = vrouwelijk genitaal via castratie
          castratiecomplex speelt zich af op zijn huid

        ↔ hysterie
        eindeloos aantal minieme kuiltje → niet geschikt als symbool vagina
      - casus Tausk
        - wil geen kousen meer aantrekken – vanuit waan dat hij alle mazen van zijn kousen uitrekt
        - mazen = duizenden vrouwelijke geslachten

        ↔ casus dwangneurose
        - voet = penissymbool
        - moet kousen constant aan- en uittrekken = nacheinander, Ungeschehen machen
          - kous aantrekken = onanie
          - kous uittrekken = ongedaan maken onanie

VERDRINGING 1915

verhouding verdringing / terugkeer verdrongene bij psychoneurosen

- angsthysterie
  - meteen mislukking verdringing (angst blijft) → geen terugkeer verdrongene
- conversiehysterie = alles in één
  - verdringing (gelukt) en terugkeer verdrongene in één symptoom
  - Ersatzbildung = symptoom
- dwangneurose = alles op een rijtje
  - verdringing
    - wat verdrongen:
      vijandige impuls tov geliefde (ambivalentie – vanuit regressie tot (anaal)sadisme)
    - hoe verdringing
      - libido aan vijandige impuls tov geliefde onttrokken …
      - … via Reaktionsbildung = Ersatzbildung (↔ symptoom!!):
        versterken tegengestelde nl Gewissenhaftigkeit, Frommigkeit
    - resultaat verdringing
      zowel voorstelling als affect verdwijnen
  - terugkeer verdrongene
    - affect: sociale angst, gewetensangst, meedogenloze zelfverwijt …
    - voorstelling: voor Kleines, Indifferentes (via verschuiving) …
      … maar dat gaat wel richting uit van herstel van de verdrongen voorstelling
      dwangvoorstellingen?? = symptoom
  - reactie op terugkeer verdrongene
    - affect: vlucht door vermijdingen en verboden (cf. 3de fase fobie)
      dwanghandelingen en rituelen?? = symptoom
    - voorstelling: hardnekkig afwijzen voorstelling (en daarmee gepaard gaande actie

TRAUER UND MELANCHOLIE 1915

complicatie rouw bij dwangneurotische dispositie

- reëel verlies liefdesobject …
- … wekt ambivalentie
  - normaal
    → normaal ambivalentieconflict
  - bij dwangneurotische dispositie
    → pathologisch ambivalentieconflict = dwangneurotische depressie
    - zelfverwijten over verlies liefdesobject: “het is mijn schuld, ik heb dat gewild”
    - bevrediging sadisme en haat

UMSETZUNG ANALE TRIEB 1915

<u>lotgevallen anaal-sadisme (sadisme en anale erotiek) bij installatie genitale(fallische) primaat</u>

- <u>verdrongen</u>
  en dus behouden in Ubw
- <u>sublimering</u>
  Aufzehrung in karaktereigenschappen
  - *ordentlich* – pedanterie (schoolvosserij, pietluttigheid)
  - spaarzaam – gierigheid
  - *eigensinnig* – *Eigensinn* (hasstarrigheid, koppigheid), Trotz
- <u>integratie in genitale primaat</u>
  Kot=Kind=penis: organische overeenkomst ('vaste lichamen' die slijmhuid in lichaamsopening prikkelen) wordt in het Ubw een identiteit
  - genitale(fallische) basis kind
    penis → kind
    - via gemeenschappelijke S1 'kleine'
    - cf. ontstaan kinderwens vrouw
      - penisnijd (penis … zoals man)
      - kinderwens
      - manwens (man = aanhangsel van penis)
  - anale basis kind
    kot → kind
    - cf. zindelijkheidstraining
      Kot = 1ste geschenk aan Ander (kakt alleen op geliefden) ↔ Eigensinn = narcistisch behoud anale erotiek (en belangstelling voor geld)
    - kind is geschenk – zoals Kot geschenk is
  - Kot → penis
    - Kotstange (neologisme pt Freud!) prikkelt darm – zoals penis prikkelt vagina
      - cf. doorzetten anale erotiek in prepuberteit → fantasieën & spelletjes
      - cf. regressie tot anale in dwangneurose → anale hervertaling van genitale fantasieën
    - cf. castratieangst man
      - ziet ontbreken penis bij vrouw
      - interpreteert dat in anale termen: Kot = 1ste stukje lichaam dat men moest afgeven
      - castratieangst gevoed door Analtrotz (kak bij zich willen houden)
    - normaal verschuift interesse Kot → Penis

  in Kind komen genitale(fallische) en anale samen

SYMBOOL (hoed) → SYMPTOOM (groetmoeilijkheden dwangneurose) 1916

Symbol = Vertretung = Ersatz

symbool 1: hoofd = penis
- cf. dwangneurose
  - afschuw & verontrusting tov onthoofding (cf. IS islam)
    – omdat onthoofding=castratie
  - inslaapritueel
    - klein kussen in ruit op groot kussen = vagina
    - hoofd in langste diagonaal = penis
- cf. dromen jongeren
  bol = kop vader – bol (kop vader) die rolt = castratie

symbool 2: hoed
- hoed = afneembaar hoofd (cf. Folon)
- cf. dwangneurose eindeloze groetmoeilijkheden
  - begin: wie eerst groeten? wie begint …
    na verloop van tijd: waarom groet die ander mij niet (fatsoenlijk)?
  - interpretatie
    - weet zelf: hoed afnemen = zichzelf 'verlagen' tov eigendunk van de ander (Sinn??)
    - weet niet: hoed afnemen = castratie (Bedeutung??)

MYTHOLOGISCHE PARALLEL VAN EEN DWANGBEELD 1916

dwangneurose
- anale erotiek
  tot in prepuberteit 10j
- genitale primaat
- onhoudbare genitale primaat
  → regressie tot anale
  - hoge eisen van driftonderdrukking en ascese → ambivalentie tov vader
    - grootste liefde (respect) tot vader
    - afkeer tov Völlerei (schransen bij het eten??) vader = op materiële gerichte Genusssucht
  - ambivalentie komt tot uiting in combinatie van een dwangwoord+dwangbeeld
    - dwangwoord *Vaterarsch*
      moedwillige 'verduitsing' van *Patriarch*
    - dwangbeeld: naakt onderlijf waarop gezicht vader – wel armen+benen, geen penis
      (dus vervrouwelijking??)
      verschillende parallellen
      - karikatuur: persoon tot 1 orgaan herleid (kont)
      - spottende uitdrukking: "ik ben één en al oor/oog/mond/reet" (erogene zones!!)
      - Ubw fantasieën: mens (meisje??) = fallus
      - antieke sagen + ceremoniëlen
        cafébazin Baubo doet treurende Demeter lachen door haar rok op te heffen

VORLESUNG XVII SINN VAN DE SYMPTOMEN 1916-1917

dwangneurose als paradigma

- dwangneurose instructiever/didactischer dan hysterie
  - minder populair: niet zo publiek, quasi geen Erscheinungen am Körper
  - maar wel doorzichtiger: symptomen vnl op Seelisch gebied – waar bepaalde extreme kenmerken van neurose schriller tot uiting komen
- symptomen van de dwangneurose
  - 3 soorten symptomen
    - Grübeln → dwangvoorstellingen
      - gedachten die hen niet interesseren: onzinnig in hun futilieit (*läppisch*=futiel/onbenullig)
      - resultaat van eindeloos Grübeln (prakkezeren)
    - dwangimpulsen → verboden, Verzichte
      - impulsen die hen zelf vreemd overkomen: onzinnig in hun schrikbarendheid
      - leidt tot verboden en Verzichte (afstand doen van)
    - dwanghandelingen → ceremoniëlen
      - handelingen waaraan ze zelf geen plezier hebben, maar niet doen is hoogst onplezierig: onschuldige, kleine ceremoniële 'versieringen' aan dagdagelijkse handelingen …
      - … die daardoor bijna onmogelijke opgaven worden
      - gebeurt met een abnormale energie
  - 2 niveau's van symptomen
    - individuele dwangneurotische symptomen
    - typische dwangneurotische symptomen

- <u>individuele dwangneurotische symptomen</u>
  historische Deutung: individuele geschiedenis/beleving → Sinn
  XVII, XVIII, XIX
  - <u>casus 1</u>: dwanghandeling vrouw 30j
    - dwanghandeling
      - komt kamer binnen, gaat aan tafel staan en roept dienstmeisje (zegt pte) …
      - … dat niet naast vlek op tafel kan kijken (weet pte niet)
    - achterliggende Erleben
      - geen Ubw infantiele scène – maar Bw herinnerde scène ivm huwelijksnacht
        - man loopt voortdurend van zijn naar haar kamer – niet in staat tot coïtus
        - uit schaamte tov kamermeisje giet hij rode inkt over hele laken
      - hoe tot achterliggende Erleben
        - door overwinnen principieel bezwaar (cf. indoctrinatie met theorie)
        - door zelf vlek op tafel bij pte te zien (ter plekke!)
    - duiding = dubbele Sinn (dubbel doel dwanghandeling)
      beide componenten ontgaan pte: ze weet niet = Ubw
      → herhaald met de overmacht van een gast uit een vreemde wereld
      - woher (belevenis):
        - herhaling huwelijksnacht – vanuit identificatie met man
        - Ubw ≠ amnesie (hysterie) – Ubw = verbreken samenhang tussen Bw herinnerde belevenis en symptoom
      - wozu (doel):
        - correctie huwelijksnacht – vanuit liefde tot man, fixatie aan man
          wil scheiden ↔ dwangneurose beschermt haar tegen verleiding en haar man tegen geroddel, laat toe om man trouw te blijven
        - hier moet echt Ubw motief onder zitten: infantiele verhouding tot vader??
  - <u>casus 2</u>: slaapceremonieel meisje 19j

- casus 2: slaapceremonieel meisje 19j
  - verandering
    - kind: wild & overmoedig
    - puberteit:
      - karakterverandering: ergert zich aan moeder – ontevreden, depressief
      - angsthysterie: agorafobie
      - dwangneurose: slaapceremonieel
  - slaapceremonieel
    nooit goed genoeg slaapceremonieel
    - gerucht (Geräusche) vermijden
      - uurwerken buiten (mogen niet tikken)
      - vazen vastzetten (mogen niet omvallen)
    - bedopmaak
      - groot hoofdkussen niet tegen beddenwand
      - klein hoofdkussen in ruit op groot hoofdkussen
        eigen hoofd op lengtediagonaal van de ruit
      - dekbed dik voeteind … dat ze dan platdrukt
    - deur naar slaapkamer ouders moet open blijven → gerucht!!
  - achterliggende Erleben
    - oerscène
      - seksueel geprikkeld door geluiden uit slaapkamer ouders
      - loeren door open deur – en plaats moeder in bed innemen
    - hoe tot achterliggende Erleben
      - Freuds Andeutungen → Neen! of geringschattende twijfel
      - gaat daar uiteindelijk zelf mee aan de slag = Deutungen aus eigener Arbeit
  - duiding = dubbele Sinn (dubbel doel dwanghandeling)
    beide componenten ontgaan pte: ze weet niet = Ubw
    → herhaald met de overmacht van een gast uit een vreemde wereld
    - woher (belevenis)
      alle elementen apart geduid
      - uurwerken
        uurwerk = symbool vagina – tikken = kloppen bloed in clitoris bij opwinding
      - vazen
        - cf breken servies bij verloving – elke man neemt stuk mee en ziet daarmee af van de bruid
        - vanuit angst te bloeden én angst niet te bloeden (bij ontmaagding)
      - bedopmaak
        - kussen (=vrouw: groot kussen = ma, klein kussen = dochter) & beddenwand (=man) mogen elkaar niet raken – ging vroeger tussen ouders liggen en zelf ipv moeder
        - dekbed = zwangerschap of concurrent door 'raken' moeder&vader
        - speelt zelf vader, met kop=penis

      Ubw ≠ amnesie (hysterie) – Ubw = verbreken samenhang tussen Bw herinnerde belevenis en symptoom
    - wozu (doel)
      - Vbw
        kan niet trouwen zolang ze ziek is – echter ziek geworden om niet te moeten trouwen …

- hier moet echt Ubw motief onder zitten:
  - erotische binding aan vader + zich op plaats van moeder zetten
  - laat toe seksueel verkeer ouders te storen – en dus moeder niet meer in verwachting (concurrent)

- typische dwangneurotische symptomen
  - belang
    - veel frequenter
    - diagnose vanuit die typische symptomen!
    - 'historische aanleidingen' lijken maar voorwendsels om dat 'format' van typische symptomen in te vullen, te *beleben*
  - oorsprong?
    - fylogenese
    - reacties die wel verplicht zijn vanuit de aard van de veranderingen die een bepaalde ziekte met zich meebrengt
  - typisch voor dwangneurose (doen ze allemaal)
    - herhalen
    - ritmeren
    - isoleren
    - twijfelen
- mechanisme dwangneurose
  - verschuiving
    - van ene dom gedacht naar ander
    - van ene verbod naar andere
    - van ene ceremonieel naar ander
  - tegenstelling
    - positieve dwang (moeten) ↔ negatieve dwang (verbod, taboe)
    - dwang ↔ twijfel

VORLESUNG XIX WEERSTAND EN VERDRINGING 1916-1917

weerstand dwangneurose op 2 punten

- VA
  - Übergewissenhaftigkeit (= alles moeten zeggen?? cf. 10 dromen in één sessie??)
- duiding/constructie
  - laat PA ongeremd haar weg gaan … maar zonder effect
  - twijfel = reservertie Stellung: dat is allemaal wel schön en interessant … ik geloof echter niet dat het waar is"

  beslissende strijd tegen die reservierte Stellung (weerstandsanalyse!!)

verhouding wensvervulling ↔ wensafweer

- hysterie
  - beide samen in het symptoom
  - overwicht wensvervulling
- dwangneurose
  - beide niet samen in het symptoom – zweizeitig symptoom = 2 acties na elkaar, die elkaar aufheben
  - overwicht afweer = ascese

VORLESUNG XX SEXUALLEBEN 1916-1917

symptomen = seksuele Ersatzbevredigingen
ook in dwangneurose

- sadisme
  - afweer sadisme = ??
  - bevrediging sadisme = Selbstquälerei
- voorbereidende seksuele acten (Forschen→zien→aanraken=sadisme??)
  - seksualisering voorbereidende seksuele acten
    - Forschen → Grübeln
    - zien → ??
    - aanraken → ??
  - afweer van geseksualiseerde voorbereidende seksuele acten
    - Forschen → ??
    - zien → ??
    - aanraken → Berührungsangst + wasdwang
- masturbatie
  → dwanghandelingen herhalen en wijzigen masturbatie

VORLESUNG XXII ONTWIKKELING EN REGRESSIE 1916-1917

verhouding verdringing ≠ regressie

- hysterie
  - verdringing = geslaagd
  - geen libidoregressie
- dwangneurose
  - verdringing
    - daarzonder immers geen neurose
    - mislukken verdringing
  - dubbele regressie
    - libidoregressie
      - naar sadistisch-anale
      - liefde → sadisme
        "Ich möchte dich in Liebe geniessen" → dwangvoorstelling "Ich möchte dich ermörden"
    - objectregressie
      naar de dichtste en meest geliefde persoon (1ste onvergetelijke Ander??)

VORLESUNG XXIV GEMEINE NERVOSITÄT 1916-1917

sterke Ik?? (ik)

- Ik zegt altijd alles actief onder controle te hebben
  maar minstens in de dwangneurose moet het Ik toegeven dass etwas Fremdes sich ihm gegenstellt, dessen es sich nu mühsam erwehrt
- wat staat op voorplan
  - hysterie = Phantasien
  - dwangneurose = tegenbezettingen of reactieformaties (van het sterke Ik)
  - paranoia = secundaire bewerking

WEGE DER PA THERAPIE 1919

dwangneurose

- probleem therapie
  - neigen naar asymptotische Heilungsvorgang en een oneindige behandelingsduur
  - PA fordert viel zutage … maar verandert niets
- antwoord
  - kan moeilijk anders dan (passief) afwachten …
  - … tot de kuur zelf een dwang geworden is
    met deze tegendwang kan men dan de dwangneurose gewaltsam onderdrukken!!
    (cf. termijnzetting tov Rattenman??)
    (ook wat in korte sessies gebeurt?? – wachten tot overdracht=dwang sterk genoeg is – en dan brutaal uit de hoek komen)

KIND WIRD GESCHLAGEN 1919

fantasma “een kind wordt geslagen”
vol schaamte bekend als basis van dwangmatige masturbatie

- vooral bij mensen die niet in PA komen
- in PA vooral via dwangneurose
    - sadistische component van het seksuele verdrongen en zo gefixeerd
    - cf. 6 (4 vrouwen + 2 mannen) cases Freud
        - zeer zwaar, leven verstorend
        - middelzwaar, goed toegankelijk voor PA beïnvloeding
        - duidelijke trekken van dwangneurose
        - gewoon hysterie, met Schmerzen en Hemmungen
        - psychasthenie – met Unschlüssigkeiten im Leben (Anna Freud)
        - ??

PSYCHOANALYSE EN TELEPATHIE 1921

<u>casus dwangneurose</u>

cf. Einige Nachträge zum Ganzen der TD 1925 (c) Okkulte Bedeutung des Traumes)

- gezin
  - ouders
    - moeder
      - stuk ouder dan vader
      - streng
    - vader
      - lief, artistiekerig
        pte is zijn vertrouwelinge (identificatie met moeder), gefixeerd aan vader
      - maar mislukkeling professioneel (zakenman)
  - kinderen
    - oudste van 5 meisjes
    - 3x kinderwens tov vader ontgoocheld
    - jongste: laat die eerst uit haar armen vallen → wordt later 'mijn kind'
- kindertijd omkering
  - starr, leidenschaftlich
  - Tugenspiegel – met beperkte intelligentie (remming)
- huwelijk
  - trouwt met oudere rijke verwant van moeder
    - om vader (en zussen) te redden
    - maar wel echte liefde tot dit vadersubstituut, ook seksueel bevredigend
  - probleem: kinderloosheid door *Ansteckung* (infectie) man
    eerst verzwegen!! want door syfilis!! dat niet echt bekend?? blijft duister??
    → kan man niet meer liefhebben als Vaterersatz
  - Zusammenbruch (neurose)
    achtereenvolgens
    - Verstimmung
      consulteert Parijse waarzegger (*Mr. Le Professeur*)
      - trouwring uit (ik: ring aandoen = *Ring anstecken*!!) → spoor van hand in zand
      - hij zegt: "blabla … je zal trouwen op 32j en 2 kinderen krijgen"
        Freud duidt: "niet boos zijn op je huidige kinderloosheid – het kan je nog vergaan zoals moeder die op 32j 2 kinderen had" = vervulling identificatie met moeder
        dat heeft pte ongetwijfeld achteraf ingevuld (cf. niet meer herinneren wat waarzegger zei als men buiten komt)
    - angsthysterie
    - dwangneurose
      - functie S1 *anstecken*
        - *anstecken* (vastspelden) nachtkledij aan deken …
        - … want man kan geen vader worden door *Ansteckung* (besmetting syfilis??)

        cf. *Ring anstecken* = ring aan de vinger doen (doet die vaak uit??)
      - 10j *Anstalten* → Freud

DAS ICH UND DAS ES (en Über-Ich) 1923

schuldgevoel ogv Verhalten des Ichideals

- normale Bw schuldgevoel = geweten
  Über-Ich veroordeelt Ik voor niet bereiken Ik-ideaal
  → cf. neurotische minderwaardigheidsgevoelens
- oversterk Bw schuldgevoel
  Über-Ich bijzonder hard, streng en wreed tov Ik (obscène et féroce)
  - dwangneurose
    - tijden
      - liefde tot object → regressie tot pregenitale (anaal-sadisme): liefde tot object wordt agressie tov object
      - Ik verdringt agressie (buiten het Ik) & maakt Reaktionsbildungen
      - Über-Ich megastreng tov Ik (alsof Ik verantwoordelijk is voor die agressie) → Ik met zeer groot schuldgevoel … maar weet niet waarvoor
      - Ik verzet zich niet alleen meer tegen zijn agressieve Es maar ook tegen kwade 'beschuldiging' van Über-Ich (geen geloof in schuldig zijn) + straf (zelfmoord)
        - ofwel vraagt Ik aan ander/Ander om het te verontschuldigen (geruststellen)
        - ofwel moet Ik boete doen, zichzelf inperken bij wijze van zelfbestraffing
        - ofwel slaagt Ik erin om Es én Über-Ich beetje af te remmen
          → Selbstqual / kwellen object
    - hardheid, strengheid, wreedheid Über-Ich
      = Triebentmischung → Hervortreten Todestrieb
  - melancholie
    - tijden
      - Ik identificeert zich met (schuldig??) object, neemt dat in zich oo
      - Über-Ich megastreng tov Ik → Ik met zeer groot schuldgevoel
      - Ik bekent schuld (beschuldigt zichzelf van alles, geloof in schuldig zijn) + onderwerpt zich aan straf (vanwege Ander??) = zelfmoord
        ↔ vlucht daarvoor in manie
    - hardheid, strengheid, wreedheid Über-Ich
      = sedimentatie van sadistische, destructieve, doodsdrift
      = Reinkultur des Todestriebes

  hier niet meer kritiek voor niet bereiken Ik-ideaal??
  of wel?? Ik-ideaal niet bereikt door de schuld van …
  - … verdrongen drift (dwangneurose)
  - … identificatie met het schuldig object (melancholie)
- Ubw schuldgevoel
  - hysterie
    - Ik verdringt normaal Es omwille van kritiek door Über-Ich (op Es)
    - maar Ik verdringt nu ook die kritiek door Über-Ich (voor niet bereiken Ik-ideaal)
  - normale Oedipuscomplex

KURZER ABRISS PA 1923

religie (officiële monotheïsmen??) = dwangneurose

- dwangneurose = karikatuur van religie
  religie = dwangneurose die gematigd werd door haar gemeenschappelijkheid (Allgemeinheit)
- conflicten in Vaderverhouding → ceremonieel

VERNEINUNG 1925

Verneinung = VA onder overdracht
= afwijzing via projectie (eigen gedachten toeschrijven aan Ander = SsS = Ubw als Ailleurs of Ander)

voorbeelden
allemaal uit dwangneurose

- "U zal nu denken dat ik u daarmee wil beledigen … maar dat is niet zo"
  → "dus je wil mij beledigen"
- "Als u nu zou vragen wie deze droomfiguur is (U denkt: mijn moeder!)… dan kan ik in wel zeggen dat het zeker mijn moeder niet is"
  → "het is dus je moeder"
- "Ik heb een nieuwe dwangvoorstelling – waarvan ik meteen dacht dat ze x zo betekenen (want dat zou jij denken) … dat kan echter niet, anders zou dat mij niet ingevallen zijn (want ik heb toch een Ubw!?)"
  → "dat is dus de zin van je dwangvoorstelling"
- ik over droomtekst: "het waren er 5 of 6" (twijfel) → "je moet kiezen" → "5…"
  → "het waren er dus 6"

HEMMUNG SYMPTOM ANGST 1926

dwangneurose = **interessantste en dankbaarste** onderwerp voor analytisch onderzoek

Hemmung = functiebeperkingen van het Ik
oa **Arbeitshemmung**

- hysterie
  - niet kunenn …
  - … door orgaan- en functieverlammingen (conversie)
- dwangneurose
  - tijdverlies …
  - … door voortdurende Ablenkung (cf. in ooghoek iets zien) + inlassing van herhalingen en oponthouden

doel functieremmingen van het Ik

- conflict met Es vermijden → gespecialiseerde remmingen (plezier)
  - orgaan (bv vingers) geërotiseerd
  - remming van dat geërotiseerd orgaan
    om niet weer in conflict met Es te geraken en niet weer te moeten verdringen
- conflict met Über-Ich vermijden → professionele remmingen (succes)
  - succes mag niet an Über-Ich
  - niet doen wat succes zou kunnen opleveren
    zelfbestraffing voor verlangen om succes te hebben?
- Ik steekt alle energie in zware psychische opdracht → algemene remmingen
  - zware psychische opdracht
    - rouw
    - onderdrukken fantasieën
    - onderdrukken affect – bv woede bij dwangneurose
  - verlammende vermoeidheid (CVS??)

houding Ik tov symptoom = secundaire afweer

typisch voor dwangneurose (niet bij hysterie)

- verdringing
- eerste symptomen zijn ahw Ichgerecht
  - Systembildungen: religieuze vroomheid, properheid, gewetensvolheid
  - negatieve symptomen: afwerende (verboden, voorzorgsmaatregelen) + straffende (boetedoeningen)

  Ik houdt van dit soort symptoom
  - ik probeert ze af te weren door ze te integreren (einverleiben)
    symptomen worden deel van het Ik (Ik wil synthese)
  - strelen eigenliefde doordat ze dwangneuroticus doen denken dat hij 'beter' is dan anderen (i(a))
  - bron van weerstand in PA (secundaire ziektewinst / vasthouden aan symptoom)
- tweede symptomen niet meer Ichgerecht
  - welke??
  - symbolische Erstazbevredigingen

  Ik houdt niet van die symptomen
  - ik probeert ze af te weren door ze verder verdringen (verdringen afstammelingen van verdrongene)
- weer synthese door Ik:
  - symptomen die vroeger Versagung betekenden gaan na verloop van tijd steeds meer bevrediging betekenen
  - negatieve (verbod) en positieve (bevrediging) samen in één symptoom
    maar dan wel in 2 tijden
    - negatief voorschrift (verbod) uitvoeren
      bv steen aan de kant
    - 2de handeling maakt 1ste ongedaan (aufhebung, rückgängig, ungeschehen)
      durft niet echt het tegendeel doen
      bv steen terug

  in elk geval: strijd tegen verdrongene alsmaar meer een verloren zaak (Ik verliest terrein)
  steeds meer Ersatzbevrediging, steeds minder Versagung
  het enige bevredigende voor het Ik worden uiteindelijk de symptomen

genese dwangneurose

- hysterie
  - komt tot genitale → libidineuze=fallische aanspraken Oedipus (dood vader, bezit moeder)
  - verdringing libidineuze=fallische aanspraken Oedipus → hysterie
- infantiele dwangneurose
  - genitale=fallische blijkt (constitutioneel) te zwak → regressie tot pregenitale anaal-sadisme (vanuit Triebentmischung: anale dat bij begin fallische bij sadistische gevoegd werd, wordt daar weer van losgekoppeld
  - Strebungen Oedipus en castratie worden op anaal vlak afgeweerd
- latentietijd
  - normale ondergang Oedipus (Es)
    – echter ook regressieve Erniedrigung Libido = masturbatie vanuit anaal-sadisme (Kind geslagen) → streng verbod op masturbatie → masturbatie alsmaar duidelijker terug in ceremoniëlen (= dwanghandelingen bij verrichtingen die later automatisch zouden moeten verlopen: wassen, kleden, slapengaan, bewegen, etc – vaak sublimering anale)
  - normale schepping & consolidering Über-Ich
    – wordt echter zeer streng en liefdeloos (gevolg van Triebentmischung: doodsdrift, agressie geraakt in Über-Ich gesedimenteerd)
  - normale ethische en esthetische Schranken in het Ich = tegenbezetting onder de vorm van Reaktionsbildungen om Trieb verdrongen te houden, via versterking tegengestelde instellingen (karaktervorming: gewetensvolheid, medelijden, properheid)
    – echter overdreven, vanuit afhankelijkheid Ich tov Über-Ich → leidt tot echte Ik-verandering
- puberteit
  - genitale met een ruk terug
    – maar ook het anaal-sadisme … die het genitale meesleurt in regressie
  - wat moet afgeweerd worden is onverdraaglijker geworden
    nl wrede en gewelddadige seksuele dwangvoorstellingen
    - eigenlijke Wortlaut niet bekend, enkel entstellter Ersatz = unbestimmt of absurd)
    - geen Affekt: Vorstellungen laten het Ik zelf eigenlijk koud (bloss Gedankeninhalt)
  - afwerende instantie is onverdraagzamer geworden
    - niet alleen meer Reaktionsbildungen) strijd aan
    - maar Über-Ich ‘ziet’ agressieve dwangvoorstelling in oorspronkelijke Wortlaut en met oorspronkelijk affect

2 motorische verdringingstechnieken dwangneurose

- dwangneurotische alternatieven voor hysterische verdringing
  - trauma vergeten via onttrekken affect en onderdrukken van alle associatieve banden daarmee
  - regressie tot anaal-sadisme
  - hier nu ook nog 2 motorische verdringingstechnieken
    - ungeschehen machen
    - Isolieren
- die 2 motorische verdringingstechnieken hebben te maken met ander 'Ik' bij dwangneurose
  - Ik houdt meer vast aan realiteit en bewustzijn
    - realiteit: Ungeschehenmachen
    - bewustzijn: Islolieren
  - symptomen meer op het niveau van het Ik dan op het niveau van het lichaam
    maar komen wel tot stand via motorische verdringing (= inzet lichaam!!)
- Ungeschehenmachen
  negatieve magie: door motorische symboliek een Ereigenis 'wegblazen'
  het verleden motorisch verdringen
  - symptomen in 2 tijden
    2de Akt heft 1ste Akt op – alsof er niets gebeurd zou zijn
  - ceremonieel
    - rationele voorzorg
    - irrationele=magische ongeschied maken
  - normaal equivalent: herhalingsdwang
    traumatische belevenis ungeschehen maken
- Isolieren
  - pauze inlassen na bepaalde gebeurtenis of handeling (freeze!!)
    en zo verbindingen in gedachten verhinderen
  - om te kunnen vergeten
    - dwangneurose 'vergeet' trauma door dat te ontdoen van zijn affect en alle associatieve betrekkingen ermee te onderdrukken
    - ceremoniëlen zijn een magische motorische 'versterking' van die techniek
  - om zich te kunnen concentreren
    - normaal equivalent: concentratie = weghouden wat kan storen vnl wat oorspronkelijk samenhing met datgene waarop men zich wil concentreren (probleem voor VA!!)
    - bij dwangneurose in hogere mate – via ceremoniëlen die op magische wijze isoleren wat vroeger samenhoorde en waardoor hij zich kan concentreren
  - taboe Berührung (Kontakt, Ansteckung) = oudste en fundamenteelste verbod dwangneurose
    - beroering = doel van agressieve (destructie, anale) én tedere (Eros, fallische)
      beide zijn voor dwangneurose verboden
    - isoleren = contactmogelijkheid vermijden
      isoleren gebeurtenis of handeling door pauze (niet bewegen ondertussen) = via magische=motorische techniek ervoor zorgen dat de gedachten aan die ene gebeurtenis of handeling niet in contact=Berührung komen me andere gedachten (die daar vroeger intieme mee samen hingen)

angst dwangneurose

- kritiek door Über-Ich = gevaar voor Ik nl onbestemd en onpersoonlijk geworden castratie door vader tov Über-Ich kent Ik sociale of gewetensangst
- Ik vermijdt gevaar van kritiek door Über-Ich door geboden, voorschriften en boetehandelingen braafjes uit te voeren
- indien daaraan gehinderd treedt uiterst pijnlijk onbehagen op (= angstequivalent)
  ik: Ubehagen in Kultur = dwangneurotische gewetensangst??

MOSES 1938

Mozesreligie
ambivalentie tov vader-god → geen directe uitdrukkingsmogelijkheid voor moordende vaderhaat

- leidt eerst tot schuldgevoel (gezondigd tov god)
- schuldgevoel leidt tot geboden die alsmaar strenger, pijnlijker, kleinlicher = alsmaar meer Triebversichte in een roes van morele ascese
    - ethische top waarop Joden zo trots zijn
    - onbeëindigbare van dwangneurotische reactieformaties (met zelfbestraffing als doel)